

XUẤT BẢN PHẨM CHUYÊN NGÀNH LƯU TRỮ là ấn phẩm lưu trữ được xuất bản dưới dạng sách hoặc tạp chí lưu trữ, do cơ quan lưu trữ biên soạn, xuất bản để công bố, giới thiệu tài liệu lưu trữ và các công cụ tra tìm tài liệu lưu trữ hoặc để phổ biến, trao đổi kinh nghiệm trong hoạt động nghiệp vụ văn thư, lưu trữ.

1. Xuất bản phẩm do các Trung tâm Lưu trữ quốc gia biên soạn và phát hành.

Nhằm mục đích công bố tài liệu lưu trữ hoặc giới thiệu nội dung, thành phần tài liệu do các Trung tâm đang bảo quản, các Trung tâm Lưu trữ quốc gia (LTQG) đã tổ chức biên soạn, xuất bản nhiều ấn phẩm khác nhau, bao gồm:

1.1. Các loại sách công cụ.

Một trong những xuất bản phẩm lưu trữ được các nhà nghiên cứu đánh giá cao là các cuốn sách chỉ dẫn các phong, sưu tập lưu trữ đang được bảo quản tại các Trung tâm LTQG, trong đó giới thiệu cụ thể về lịch sử hình thành, số lượng, thời gian, loại hình tài liệu, nội dung khái quát từng phong, tình trạng vật lý của tài liệu, công cụ tra cứu tài liệu của các phong, các bộ sưu tập tài liệu qua các thời kỳ phong kiến, Pháp thuộc và sau năm 1945 đang bảo quản tại các Trung tâm LTQG.

Ví dụ:

- Sách chỉ dẫn các phong lưu trữ thời kỳ thuộc địa bảo quản tại Trung tâm LTQG I (Guide des fonds d'archives d'époque coloniale conservés au Centre N° 1 des Archives nationales à Hanoi). Đây là cuốn sách song ngữ Việt-Pháp, xuất bản năm 1995, tái bản có sửa chữa, bổ sung năm 2001.

- Sách chỉ dẫn các phong, sưu tập lưu trữ bảo quản tại Trung tâm LTQG II.

- Sách chỉ dẫn các phong lưu trữ bảo quản tại Trung tâm LTQG III (Guide des fonds d'archives conservés au Centre N°3 des Archives nationales; Guide to the collections of National Archives centre III). Sách được biên soạn bằng 3 ngôn ngữ: Việt, Pháp và Anh, xuất bản năm 2006 trong khuôn khổ chương trình hợp tác xuất bản Nguyễn Văn Vĩnh và dự án FSP VALEASE, với sự hỗ trợ của Đại sứ quán Pháp tại Việt Nam.

- Cuốn "*Mục lục châu bản triều Nguyễn*" của Trung tâm LTQG I xuất bản năm 1998. Công trình này công bố, giới thiệu rộng rãi với công chúng bảy trăm ba mươi tư tập văn bản được ngự lãm, ngự phê của các Hoàng đế triều Nguyễn từ năm Gia Long thứ nhất (1802) đến năm Bảo Đại thứ hai mươi (1945), là nguồn tư liệu gốc chứa đựng những thông tin đa dạng, phong phú, phản ánh mọi mặt về chính trị, kinh tế, văn hoá, xã hội... trong hơn một trăm năm tồn tại của triều Nguyễn ở nước ta.

- Cuốn "*Mộc bản triều Nguyễn - Đề mục tổng quan*" của Trung tâm LTQG II xuất bản năm 2004. Cuốn sách là một công trình nghiên cứu, phân loại, hệ thống hoá, biên dịch công phu nhằm giới thiệu rộng rãi với độc giả trong nước và ngoài nước

toàn bộ khối tài liệu mộc bản với ba mươi tư nghìn năm trăm năm mươi lăm bản khắc gỗ hiện đang bảo quản tại Trung tâm. di sản tư liệu thế giới vào năm 2009.

1.2. Sách công bố, giới thiệu tài liệu và tư liệu lưu trữ.

- Có thời gian xuất bản sớm nhất trong các loại hình sách này là cuốn “*Văn thơ Đông Kinh nghĩa thực*” do Trung tâm LTQG I phối hợp với Viện Viễn đông Bác cổ Pháp xuất bản năm 1997. Cuốn này công bố các tác phẩm văn thơ của Đông Kinh nghĩa thực còn lại trong hồ sơ của các phong lưu trữ đang bảo quản tại Trung tâm.

- “*Chiến tranh Đông Dương qua tiếng nói của binh lính Pháp*” là cuốn sách được Trung tâm LTQG I biên soạn từ trước năm 1995, xuất bản năm 2004. Đây là sách song ngữ Việt - Pháp, tập hợp từ một số thư và cảm tưởng do chính tay các sĩ quan và binh lính trong quân đội viễn chinh Pháp viết trong thời gian bị bắt làm tù binh tại nhiều mặt trận và đã được trao trả tự do trong nhiều đợt. Số thư và cảm tưởng này được công bố nguyên văn bằng tiếng Pháp và được dịch ra tiếng Việt trong lần công bố đầu tiên.

- Cuốn “*Ngự phê trên Châu bản triều Nguyễn (1802 – 1945)*” do Trung tâm LTQG I xuất bản năm 2016 đã công bố một trăm tám mươi một phiên bản tiêu biểu được lựa chọn từ bảy trăm bảy mươi ba tập Châu bản gốc để giới thiệu với độc giả các hình thức ngự phê phong phú, độc đáo trên văn bản hành chính của mười trong số mười ba vị Vua của triều Nguyễn.

Ngoài ra còn có rất nhiều các ấn phẩm giá trị khác như cuốn “*Địa danh và tài liệu lưu trữ về làng xã Bắc Kỳ*” (Trung tâm LTQG I hợp tác với Viện Viễn đông Bác cổ Pháp xuất bản năm 1999); “*Hiệp định Paris về chấm dứt chiến tranh, lập lại hòa bình ở Việt Nam năm 1973 qua tài liệu của chính quyền Sài Gòn*”, 2 tập (Trung tâm LTQG II xuất bản năm 2011, 2012); “*Tình cảm bạn bè quốc tế với nhân dân Việt Nam trong cuộc kháng chiến chống thực dân Pháp (1945-1954) qua tài liệu lưu trữ*” (Trung tâm LTQG III xuất bản năm 2005); “*Mộc bản triều Nguyễn - Chiếu dời đô và một số kiệt tác*”, “*Khoa bảng Thăng Long Hà Nội qua tài liệu mộc bản triều Nguyễn*” (Trung tâm LTQG IV xuất bản năm 2010); ...

Nhờ có những xuất bản phẩm lưu trữ nói trên, các nhà nghiên cứu có điều kiện tiếp cận và chủ động khai thác, sử dụng tài liệu lưu trữ đạt hiệu quả cao hơn.

2. Tạp chí.

Tạp chí “*Văn thư Lưu trữ Việt Nam*” là một xuất bản phẩm chuyên ngành văn thư, lưu trữ được biên soạn, xuất bản nhằm phổ biến kiến thức, pháp luật; trao đổi kinh nghiệm về nghiệp vụ văn thư, lưu trữ và công bố, giới thiệu tài liệu lưu trữ. Tạp chí “*Văn thư Lưu trữ Việt Nam*” là một đơn vị sự nghiệp trực thuộc Cục Văn thư và Lưu trữ Nhà nước. Tiền thân của Tạp chí “*Văn thư Lưu trữ Việt Nam*” là Bản tin “*Tài liệu nghiên cứu công tác lưu trữ*”, được xuất bản lần đầu vào tháng 12.1966. Bản tin được đổi tên thành Nội san “*Công tác lưu trữ hồ sơ*” vào tháng 4.1969; Nội san được đổi tên thành Tạp san “*Lưu trữ Việt Nam*” năm 1973 và tiếp tục được đổi tên thành

Tạp chí “*Lưu trữ Việt Nam*” năm 1990. Tạp chí “*Lưu trữ Việt Nam*” được cấp Giấy phép hoạt động báo chí số 249/GP-BVHTT ngày 9.5.2001 của Bộ Văn hóa - Thông tin và được đổi tên thành Tạp chí “*Văn thư Lưu trữ Việt Nam*” năm 2003. Tạp chí “*Văn thư Lưu trữ Việt Nam*” ngừng xuất bản và hoạt động theo Quyết định 476/QĐ-BNV ngày 6.6.2019 của Bộ Nội vụ. Với những thành tích đạt được trong quá trình hoạt động, ngày 5.5.2009, Tạp chí đã vinh dự được Nhà nước tặng thưởng Huân chương Lao động hạng Ba.

Tạp chí “*Lưu trữ và Thời đại*” cũng là một xuất bản phẩm chuyên ngành văn thư, lưu trữ, hành chính, văn phòng được biên soạn, xuất bản nhằm phổ biến kiến thức, pháp luật; trao đổi về nghiệp vụ văn thư, lưu trữ và công bố, giới thiệu tài liệu lưu trữ (đặc biệt là tài liệu lưu trữ nhân dân); phản ánh hoạt động của Hội và là diễn đàn trao đổi, chia sẻ của những người làm nghề, hoạt động trong lĩnh vực văn thư, lưu trữ. Tạp chí “*Lưu trữ và Thời đại*” là đơn vị trực thuộc Trung ương Hội Văn thư Lưu trữ Việt Nam, có tư cách pháp nhân, có con dấu và tài khoản độc lập. Tiền thân của Tạp chí “*Lưu trữ và Thời đại*” là Tạp chí “*Dấu ấn thời gian*” được Bộ Văn hóa - Thông tin cấp Giấy phép hoạt động báo chí số 177-GP-VHTT ngày 30.12.2004, được đổi tên thành Tạp chí “*Lưu trữ và Thời đại*” theo Quyết định số 147/GP-BTTTT ngày 08.3.2021 của Bộ Thông tin và Truyền thông.

ĐÀO THỊ DIỄN - NGUYỄN LỆ NHUNG

Tài liệu tham khảo

1. Cục Văn thư và Lưu trữ Nhà nước (Hà Văn Huệ, chủ biên), *Các lưu trữ quốc gia Việt Nam*, Nxb. Thông tin và Truyền thông, Hà Nội, 2018.
2. Nguyễn Văn Thâm - Vương Đình Quyền - Đào Thị Diễn - Nghiêm Kỳ Hồng, *Lịch sử lưu trữ Việt Nam*, Nxb. Đại học Quốc gia TP. Hồ Chí Minh, 2010.
3. Quyết định số 09/QĐ-VTLTNN ngày 16.1.2004 của Cục Văn thư Lưu trữ nhà nước quy định chức năng, nhiệm vụ quyền hạn và cơ cấu tổ chức của Tạp chí “*Văn thư Lưu trữ Việt Nam*”.
4. Giấy phép hoạt động báo chí của Tạp chí Dấu ấn thời gian (số 177-GP-VHTT ngày 30.12.2004; số 321/GP- BTTTT ngày 27.2.2012) và Quyết định số 147/GP-BTTTT ngày 08.3.2021 của Bộ Thông tin và Truyền thông về việc đổi tên Tạp chí “*Dấu ấn thời gian*” thành Tạp chí “*Lưu trữ và Thời đại*”.